

Predare – învățare în UVT – o discuție despre bune practici

Începând cu acest număr al BCDA, vom avea o rubrică dedicată diseminării de bune practici de predare în educația universitară. În acest număr, am inclus câteva din bunele practici întâlnite în UVT și identificate prin proiectul UVT teaching brand – un model de instruire pentru stimularea învățării de profunzime a studenților, derulat prin CDA în 2018. Pentru numerele viitoare, încurajăm colegii din UVT, dar și din alte universități să trimită descrierea unei practici didactice personale pe care doresc să o împărtășească. În fiecare număr, vor fi incluse 4 practici didactice din activitățile curriculare și una din cele extra-curriculare. Pentru ca aceste descrieri de bune practici să-și atingă scopul, recomandăm ca fiecare coleg să aibă în vedere descrierea următoarelor aspecte: a) scurtă motivare a deciziei de a implementa activitatea/practica respectivă; b) scopul și obiectivele activității; c) descrierea modului de desfășurare a activității; d) descrierea rezultatelor și reacțiilor studenților, de-a lungul activității și după încheierea acesteia. Exemple de bune practici pot fi trimise în orice perioadă a anului la adresa de email cda@e-uvt.ro având ca subiect “diseminare bună practică didactică”.

Înainte de a cunoaște modalitățile prin care unii profesori reușesc să transforme binomul profesor-student într-un adevărat parteneriat educațional, cu obligații și beneficii de ambele părți, se impune și o scurtă referire la atât de mult vehiculată lipsă de motivație a generațiilor actuale. Ni s-au părut relevante în acest sens afirmațiile Claudiei Doroholschi, lector dr. în cadrul Facultății de Litere, Istorie și Teologie: „Nu cred că studenții sunt mai puțin motivați – ci sunt pur și simplu altfel. Fiecare generație de studenți este altfel – vine cu alte experiențe din școală, cu alte cunoștințe, cu alte așteptări, alte obiective. Asta nu înseamnă neapărat că studenții sunt mai puțin motivați – înseamnă că s-ar putea să fie motivați să facă sau să știe alte lucruri. Trebuie în primul rând să pleci de la curiozitatea de a afla cine sunt ei de fapt. Dacă simțim că e necesar să îi schimbăm sau să le inculcăm alte standarde, atunci trebuie să înțelegem mai întâi cine sunt oamenii cu care vorbim și să pornim de aici.”

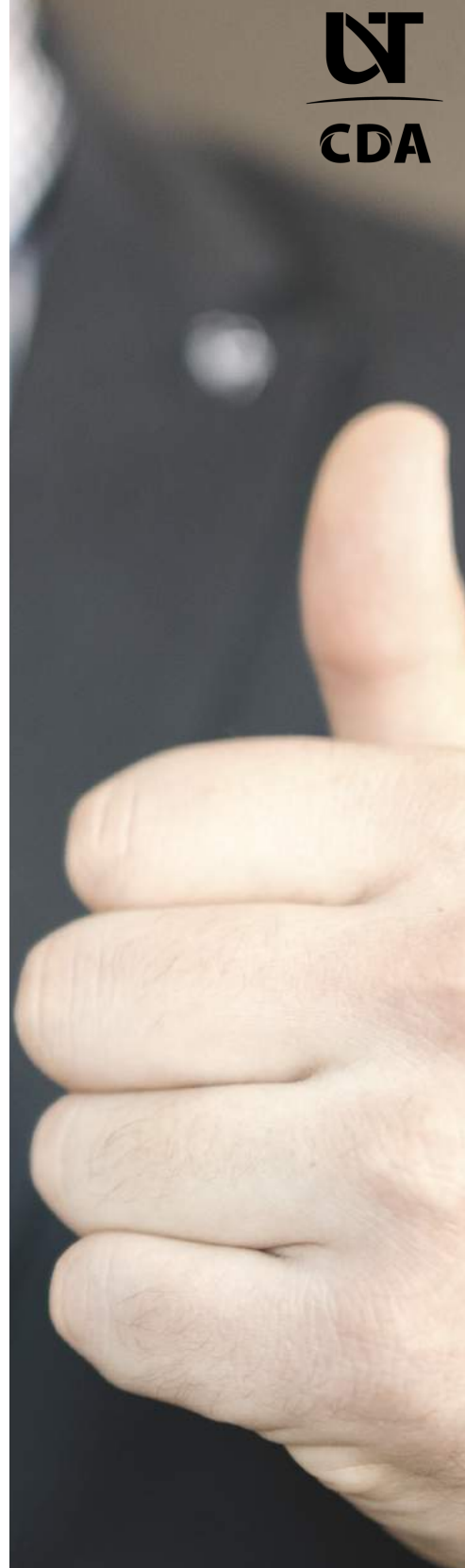
Odată înțelese aceste aspecte de primă importanță – „cine sunt oamenii cu care vorbim” și care sunt nevoile lor actuale, modalitățile și metodele eficiente de instruire se conturează cu mai mare claritate. În acest sens, reținem din exemplele și explicațiile cadrelor didactice care reușesc să îi implice într-o (mai) mare măsură pe studenți în acest parteneriat profesor-student, faptul că, indiferent de domeniu, reperul central în formarea de competențe îl constituie activitățile practice (proiecte, rezolvare de probleme etc.), care au tangență într-un fel sau altul cu viața reală. Redăm în rândurile următoare, afirmațiile unor cadre didactice din UVT, relevante pentru modul în care învățământul de tip tradițional se poate transforma, treptat, în unul centrat pe student.

Lector univ. dr. Corina TURȘIE

Facultatea de Științe Politice, Filosofie și Științe ale Comunicării

Universitatea de Vest din Timișoara

„Ca bună practică observată la una dintre colegile de Departament, ar fi organizarea unei activități practice la materia Comunicare politică, constând în simularea unei campanii electorale. Studenții, împărțiți în grupe de lucru,

pregătesc activitatea pe parcursul unui semestru, creând totul de la zero: propuneri de partide politice și candidați, programe electorale și materiale electorale. La finalul semestrului are loc o reuniune plenară în care candidații își susțin programele în cadrul unei dezbateri urmată de vot (al studenților, dublat de un juriu de experți). Studenților le place activitatea pentru că se angrenează într-o activitate relevantă pentru profesia potențială și pentru că, prin muncă în echipă, creează un rezultat palpabil al activității lor (afișele electorale împânzesc facultatea în proximitatea dezbaterii). De asemenea, competiția între echipe s-a dovedit un bun stimul al implicării studenților.”

Lect. univ. dr. Claudia Doroholschi
Facultatea de Litere, Istorie și Teologie
Universitatea de Vest din Timișoara

„Pentru mine un moment căruia aș putea aproape să-i spun de «schimbare de paradigmă» a fost când am fost participant și apoi conducător al unor workshopuri de scriere creatoare. Sunt două principii pe care le înveți în primul workshop și care mi se par cruciale și pentru un profesor. Unul e «Show, don't tell», care s-ar traduce foarte liber cu «arată, nu explica». Asta înseamnă că dacă vrei să-i transmiți cititorului ceva (de exemplu, că un personaj e necinstit) funcționează mult mai bine dacă îi dai cititorului o experiență concretă (în cazul nostru, o scenă) din care va trage singur concluzia că personajul e necinstit, decât dacă îl informezi doar despre acest lucru. Asta se aplică și în clasă: dacă studenții descoperă singuri ceva printr-o experiență de învățare, atunci trăiesc cu adevărat ceea ce au învățat, într-un mod intens și imediat. Dacă îi informezi doar (fie și atunci când le dai sugestii despre ce ar putea face în mod practic), e mult mai dificil pentru ei să își reprezinte ceea ce le spui, iar gradul de participare și internalizare e mult mai mic. Al doilea principiu e «gândește-te la efect». Pentru un scriitor, ca și pentru un profesor, asta înseamnă să încerci să urmărești nu firul roșu pe care îl ai tu în minte și care poate să fie sau să nu fie perceput ca atare de cititori (sau studenți) – ci să încerci să urmărești efectul pe care ceea ce faci în text (sau în clasă) îl are asupra acestora. Pentru mine, asta înseamnă că atunci când îmi planific o oră de cele mai multe ori nu planific conținuturi, ci experiențe pentru studenți din care mă aștept ca ei să acumuleze anumite deprinderi sau să înțeleagă ceva (un concept, o metodă de analiză etc.). «Firul roșu» pe care încerc să-l urmăresc e al lucrurilor pe care aș dori să le fac să se întâmple gradat în mintea studenților, de la o activitate la alta.

Sunt multe consecințe practice care derivă din aceste principii. De exemplu, folosesc foarte multe activități în perechi sau în grup, în care dau studenților timp de gândire și descoperire. Pun multe întrebări și dau puține răspunsuri, încercând să-i ghidez pe studenți să ajungă singuri la răspunsuri valabile (și la metode de a găsi răspunsuri). Dacă pleci de la simplu la complex și de la ceea ce știi studenții la probleme mai complexe și mai dificil de rezolvat, le dai mai întâi oportunitatea să vadă că sunt buni și știi multe lucruri, că pot să găsească răspunsuri la întrebări (ceea ce e motivant); dar le arăți și că mai sunt multe lucruri de descoperit și de aflat și le dai instrumentele să o facă (ceea ce iarăși, zic eu, e motivant și îți creează atitudinea mentală de care ai nevoie ca să fii bun în orice disciplină).”

„Un MCC (moot court competition) reprezintă simularea unui proces dintr-un domeniu anume al dreptului. Scopul său este acela de a reduce diferențele dintre teorie și practică, oferind șansa studenților la Drept să acționeze ca reprezentanți ai unor părți fictive dintr-o cauză supusă judecății în fața unei instanțe fictive - un juriu din care fac parte profesori/profesorul cursului respectiv/un „complet” alcătuit din profesor și reprezentanți ai studenților, ocazia ca studenții să pregătească „dosarul” respectiv și să se comporte, astfel, ca niște adevărați avocați. MCC-urile sunt o activitate benefică pentru că ajută la îmbogățirea cunoștințelor juridice ale studenților implicați, precum și la pregătirea lor pentru ce înseamnă să te prezinți adecvat, și cu șanse de reușită, în fața instanței, cum să își folosească retorica, gestică, vorbitul în public, fără notițe, cum să își crească încrederea în ei înșiși și să își dezvolte o flexibilitate intelectuală. Aceste aptitudini sunt mai rar exersate la nivel universitar și consider că un proces simulat la o anumită materie - organizat o dată pe semestru/an, are menirea de a le antrena și de a pune studentul în poziția de a fi mai apropiat de cerințele unui viitor angajator sau ale unei viitoare profesii juridice.”

Lector univ. dr. Jucu Sebastian

Facultatea de Chimie, Biologie, Geografie

Universitatea de Vest din Timișoara

„Studiul geografiei contemporane în ansamblu, al geografiilor clasice și al noilor geografii este astăzi, mai mult decât oricând, strâns conectat la activitatea practică de teren. Fie că sunt studiate elementele, procesele și fenomenele particulare geografiei fizice sau cele specifice geografiei umane, economice, sociale, culturale sau politice, învățarea prin intermediul activităților didactice directe pe teren este fundamentală în contextul formării competențelor profesionale ale studenților. Prin urmare, observația directă, participativă, pe teren, prin inserția unor demersuri procedurale cantitative și calitative are rolul de a contribui în mod direct la asigurarea unei instruirii de calitate atunci când punem în discuție studiul elementelor, problemelor, proceselor și fenomenelor geografice. De exemplu, în contextul Geografiei așezărilor umane (anul II), ieșirile pe teren și observațiile directe, participative, desfășurate în cadrul așezărilor umane, în areale particulare diferitelor structuri și funcționalități urbane și rurale, observarea modurilor de viață și a sistemelor socio-economice, culturale și politice contribuie la formarea unui set complex și obiectiv de deprinderi, abilități și competențe care nu se pot concretiza decât prin astfel de abordări de instruire. Prin intermediul noilor tehnologii procedurale și metodologice, adesea informatizate, datele și informațiile culese de pe teren pot fi valorificate la standarde didactice și academice înalte asigurând astfel, nu numai o instruire de calitate dar și un set de competențe conforme cu solicitările actuale cu privire la formarea profesională și instruirea academică centrate în mod direct și obiectiv pe competențe.”

Lect. univ. dr. Monica Oprescu și Lect. univ. dr. Dana Crăciun

Departamentul de Pregătire a Personalului Didactic

Universitatea de Vest din Timișoara

Depășind cadrul strict al orelor de curs și al constrângerilor curriculare, metodele și modalitățile de motivare, implicare și responsabilizare a studenților cu privire la procesul de învățare se dovedesc a fi diverse, ingenioase și cu rezultate remarcabile. Prezentăm, în acest număr, exemplul „English plus Science”,

activitate a colegilor Monica Oprescu și Dana Crăciun, lectori univ. dr. în cadrul Departamentului pentru Pregătirea Personalului Didactic din Universitatea de Vest din Timișoara.

Școala de vară „English plus Science” este o activitate non-formală care se adresează elevilor și studenților, combinând limba engleză și științele exacte, propunând un proiect alternativ de formare pentru studenții din Universitatea de Vest din Timișoara interesați de profesia didactică. Activitatea promovează limba engleză și educația „prin și pentru” științe, punând totodată accent pe interacțiunile dintre mediul științific și cel cultural/artistic, pentru a le oferi participanților o perspectivă complexă și diversă asupra lumii.

Din perspectiva lingvistică, metodologia CLIL (Content and language Integrated Learning), promovată și încurajată la nivel european, presupune învățare integrată a limbii și a conținutului și a fost folosită pentru a desfășura activități în limba engleză pe teme ale științelor exacte. Din perspectiva științelor exacte activitatea s-a dorit a fi un mod creativ și incitant de prezentare a științelor, în general, și a fizicii, în special, pornind de la faptul că societatea modernă este bazată pe știință și tehnologie, iar inovația științifică, ca sursă a progresului, presupune creativitate, gândire divergentă și capacitatea de a realiza conexiuni diverse.

Din anul 2014 până în prezent s-au desfășurat 5 ediții ale școlii de vară, aceasta având loc în mod tradițional la finele lunii iulie, timp de o săptămână. În fiecare ediție au fost implicați aproximativ 10-15 studenți și 40 de elevi de gimnaziu din școlile timișorene, numărul studenților, dar și al elevilor crescând de la an la an. Activitățile din cadrul școlii au fost realizate cu ajutorul studenților/absolvenților ciclului de licență și master de la Facultatea de Fizică și Facultatea de Litere, din Universitatea de Vest din Timișoara, care urmează și Programul de formare psihopedagogică din cadrul DPPD. În fiecare an, aceștia au fost implicați atât în organizarea școlii de vară, cât și în mediatizarea ei, perioada fiind considerată una de învățare experiențială, pentru designul și implementarea unei activități non-formale. De remarcat că stimularea viitorilor profesori în vederea abordării metodelor didactice active, creative, bazate pe tehnologie și orientate spre elev a fost considerat unul dintre obiectivele principale ale activității.

Școala de vară „English plus Science” are un caracter interdisciplinar, organizatorii propunând elevilor participanți:

- workshopuri de știință și de comunicare creativă a mesajului științific (*Cercetătorul și activitatea sa, Povestea științei, Comunicare creativă utilizând TIC – benzi desenate, filme, panouri digitale*)
- workshopuri în limba engleză (*Science topics, Storytelling, Literature and Film*)
- Activități hands-on, desfășurate la Experimentarium TM
- workshopuri pe tema fotografiei, artă, literatură și film SF, muzică, teatru (începând cu ediția din 2016).

Ultima zi este în mod tradițional dedicată prezentării activității/proiectelor participanților, în spații neconvenționale. Tematica comună, abordată de-a lungul timpului a fost diversă, de la fenomene și modele fizice (2014) la literatură fantasy (2018), cu un puternic accent pe elementul cultural.

Așadar, școala de vară „English plus Science”, prin activitățile propuse, oferă o triplă perspectivă: de formare a studenților participanți printr-o și pentru o activitate non-formală, de promovare a unor abordări didactice inovatoare (CLIL, TIC) studenților/elevilor participanți, prin intermediul workshopurilor de limba engleză și științe și, nu în ultimul rând, de legătura între educație și cultură, prin workshopurile dedicate activităților culturale.

